

Amputation af et ben

Information til patient og pårørende

REGION SJÆLLAND
SJÆLLANDS UNIVERSITETSHOSPITAL

-vi er til for dig

I forbindelse med din amputation, kan du og dine pårørende finde information om indlæggelsesforløbet frem til udskrivelsen i denne folder.

Under indlæggelsen er det først og fremmest dig som patient, vi taler med om behandlingsforløbet. Hvis du ønsker det, kan du inddrage dine nærmeste pårørende i behandlingsplanen.

Det er en styrke for dig som patient, hvis du har pårørende, som kan støtte dig gennem forløbet.

Om amputation

Hvert år får ca. 2000 danskere amputeret et ben. Årsagen til amputation er hyppigst dårligt blodomløb, hvor vævet i benet har dårlige livsbetingelser, som følge af åreforkalkning eller sukkersyge. Herved kan der opstå sår og smerter.

Amputation foretages kun når det er absolut nødvendigt og der ikke er andre behandlingstilbud. Der bevares altid så meget af benet som muligt. I enkelte tilfælde, som ved manglende sårheling eller infektion, kan det blive nødvendigt senere at amputere højere oppe.

Følelsesmæssigt

Det påvirker alle at få amputeret en legemsdel. En amputation vil medføre større eller mindre ændringer i dit liv og levevis. Du kan komme til at opleve følelser som angst, vrede, sorg, bitterhed og modløshed. Det er helt naturlige reaktioner og det er vigtigt, at du er åben omkring dine følelser. Er du det, er det lettere for din familie og plejepersonalet at forstå og hjælpe dig.

Du, din familie og din omgangskreds vil med tiden lære at acceptere og vænne jer til din nye situation.

Forberedelse til operation

Før operationen får du taget nogle blodprøver og et hjertediagram. Du skal også tale med en narkoselæge om bedøvelse og faste.

Operationsdagen

Faste og morgenmedicin:

- Du må spise indtil **6 timer før operationen**.
- Du må drikke kaffe og te **uden** mælk, vand / saftvand, ikke juice, indtil 2 timer før operationen.
- Inden kl. 06 skal du tage den medicin, du har aftalt med narkoselægen.
- Husk at medbringe vanlig medicin.

Briller og kontaktlinser skal du tage af lige inden operationen.

Hvis du har tandprotese, høreapparat eller lignende får du en pose til at opbevare disse i under operationen.

Selve operationen varer ca. 1 - 1,5 time og efter operationen skal du på opvågningsafdelingen. Hele operationsforløbet inklusiv opvågningsafdelingen kan ofte tage flere timer.

Efter du er blevet amputeret vil dit amputerede ben ofte blive omtalt som »stumpen«.

Forløbet efter operationen

Fokus på Ernæring

Det er vigtigt, at du både før, under og efter operationen indtager tilstrækkelig med mad og drikke med højt indhold af kalorier / energi og proteiner.

Undgå vægttab, da det betyder tab af muskler, som du skal bruge ved den videre genoptræning.

Den øgede mængde protein i kosten hjælper bl.a. til bedre sårheling, forbedring af muskelfunktion og kortere indlæggelsestid og dermed en hurtigere genoptræning.

Efter amputationen

Når du vågner efter operationen er der en bandage på benet.

Er du amputeret på underbenet har du en vacumbandage på. Den skal du have på indtil stump- og sårtilsyn 3 dage efter operationen. Herefter skal du kun bruge den om natten. Vacumbandagen hjælper dig med at holde knæet strakt og forebygger stramhed i hasemuskulaturen. Den øger muligheden for at du kan få en benprotese.

Er du amputeret på lårbenet har du en blød forbindelse på.

Stump- og sårtilsyn

Såret skal have ro de første dage. Først 3 dage efter operationen tilser lægen amputationsstumpen og såret. Lægen vil også tage stilling til, om du må begynde at bruge en silikoneliner.

En silikoneliner er en stram manchet, der rulles op over stumpen og er med til at mindske hævelse, forme stumpen og fremme sårhelingen.

Behandling med silikoneliner bliver startet af fysioterapeuten som kommer til dig dagligt.

Pleje af stumpen

Når lægen har set til såret, skal du i samarbejde med plejepersonalet begynde at vaske og tørre stumpen hver dag. Du skal også selv lære at tage silikonelineren af og på.

Det er meget vigtigt, at du deltager i den daglige pleje, for derved at blive fortrolig med stumpen.

Smertebehandling

En god smertebehandling er vigtig for dit velbefindende, og for at du kommer godt og hurtigt igennem dit forløb. Smertebehandlingen foregår i et samarbejde med dig og personalet. Det er derfor vigtigt, at du giver udtryk for, hvornår du har smerter og hvordan du oplever smerterne, da behandlingen af smerter er individuel og afhænger af hvilken type smerter du har.

Smerterne kan behandles på flere måder:

1. Med tabletter
2. Med indsprøjtninger
3. Med et smertekateter – en tynd slange som føres ind i den nederste del af ryggen.

Smertetyper

Du kan efter operationen have forskellige typer af smerter og fornemmelser, hvilket er helt normalt og meget individuelt.

Nedenfor kan du læse om de forskellige smerter og fornemmelser:

Operationssmerter

Smerterne opstår som følge af operationen. Smerterne kan være lokaliseret i selve såret, eller hele stumpen kan være meget følsom. Disse smerter aftager typisk i løbet af de første uger efter operationen.

Fantomfølelser

En følelse af, at det amputerede ben stadig er der. Denne følelse forekommer hyppigst lige efter operationen og aftager oftest i løbet af de første uger. Nogle patienter har følelserne permanent.

Fantom smerter

Er smerter i den bortamputerede del af benet. Disse smerter kan komme og gå pludseligt, være vedvarende i længere tid eller komme i jag. Smerterne aftager som oftest igen, men kan være permanente.

Smertescoring

Til vurdering af hvor ondt du har og effekten af din smertebehandling bruger vi en smertevurderingsskala (0-10)

- 0 er ingen smerte
- 10 er værst tænkelige smerte

Målet med smertebehandlingen er, at du har acceptable smerter, der ikke hindrer dig i dine daglige aktiviteter.

Genoptræning og aktivitet

Hospitalets fysio- og ergoterapeuter vil begynde genoptræningen umiddelbart efter din operation, og tiden hvor du **ikke** ligger i sengen, vil blive øget gradvist. Fysioterapeuterne vil instruere dig i nogle øvelser og du vil få udleveret et øvelsesprogram. Det er en fordel, at du er aktiv i genoptræningen, også når terapeuterne ikke er der.

Træningen med terapeuterne kan blandt andet omfatte forflytninger, balancetræning, styrketræning og træning i almindelige daglige aktiviteter.

Terapeuterne vil også vurdere dit behov for hjælpemidler og sørge for, at du får en kørestol som er indstillet til dig, indtil du skal have en permanent stol fra din kommune.

Træning og ikke mindst almindelig daglig aktivitet som f.eks. personlig hygiejne og af- og påklædning, har stor betydning for din fremtidige selvstændighed. Formålet med genoptræningen er, at du bliver så selvhjulpne og aktiv som muligt efter amputationen.

Jo mere aktiv du er med træning og deltagelse i pleje og behandling, jo bedre bliver resultatet.

Udskrivelse

Det forventede udskrivelsestidspunkt fastsættes under hensyn til etablering af evt. boligændringer, øget hjælp i hjemmet, fremskaffelse af hjælpemidler m.m. Der bliver evt. holdt et møde med en repræsentant fra kommunen inden din udskrivelse. Her er dine pårørende velkomne til at deltage.

Hospitalet vil være behjælpelig med de relevante midlertidige

hjælpemidler, du har behov for i en tidsbegrænset periode, i forbindelse med udskrivelsen.

Det er din hjemkommune, der skal sørge for ændringer i din bolig og varige hjælpemidler.

Efter udskrivelsen

Genoptræning

I store dele af Region Sjælland fortsætter genoptræningen efter udskrivelsen på de kommunale træningssteder. Mange kommuner har samlet træningen af benamputerede borgere ét sted i kommunen. I nogle kommuner starter den reelle protesetræning først, når du er blevet erklæret egnet til protese fra sygehusets side.

Du vil efter udskrivelsen fra sygehuset blive kontaktet af din hjemkommune med henblik på hvor og hvilke dage du skal træne.

Protesekonference

Du bliver indkaldt til protesekonference ca. 6 uger efter din operation. Ved protesekonferencen deltager en læge, en sygeplejerske, en fysioterapeut og en bandagist.

På konferencen taler vi blandt andet med dig om, hvordan du oplever det at være hjemme, hvordan du klarer dig, om du har mod på en protese og den træning som det kræver. Det er vigtigt, at du har en udtalelse med fra din kommunale fysioterapeut, så vi kan få et reelt billede af, hvordan du klarer dig efter udskrivelsen. Du er meget velkommen til at tage en pårørende med.

Protesekonferencen finder sted om onsdagen mellem kl. 8.30 og 9.30 i afdelingens sårambulatorium.

Protese

At få en protese kræver både en god fysik, psykisk overskud og overskud til vedholdende træning flere gange om ugen over en længere periode.

Din protese bliver fremstillet ud fra dine behov for fysisk aktivitet og sker altid i samarbejde med bandagisten, fysioterapeuten og dig.

Du kan selv vælge hvilken bandagist du vil bruge.

Din stump vil forandre sig i størrelse og form de første år efter amputationen, derfor er det vigtigt, at du jævnligt får protesens efterset og justeret hos din bandagist. De mekaniske dele i protesen bliver også slidt i takt med, at du bruger din protese. Du bør derfor løbende kontakte din bandagist med henblik på servicekontrol af protesen.

Kontrol

Før du bliver udskrevet, bliver der taget stilling til, om du har behov for opfølgende kontrol hos en læge/sårsygeplejerske på sygehuset eller hos din egen læge.

Kontakt og mere viden

Har du spørgsmål, er du velkommen til at kontakte os.

Personalet på Ortopædkirurgisk Sengeafsnit 1 Tlf. 4732 3310

Du kan finde notater, aftaler osv. i »**Min Sundhedsplatform**«

Yderligere viden

Vil du vide mere om amputation, kan du evt. læse mere på Helbredsprofilen: [Amputation - Helbredsprofilen](#) eller på patienthåndbogen.dk, søg på »amputation«.

Der findes følgende patientforeninger, hvor du kan søge viden og erfaring fra andre amputerede:

Aktive Amputerede i Danmark

Er en Facebook gruppe for aktive amputerede i Danmark. Gruppen er for amputerede og nærtstående pårørende til en amputeret. Her kan du få kontakt til en lang række amputerede i Danmark, som gerne hjælper med at give dig svar på dine spørgsmål.

Facebook: Aktive Amputerede i Danmark

Amputationsforeningen

Her kan du læse artikler, se film og finde al mulig information om livet som amputeret. Foreningens formål er at hjælpe alle nyamputerede med at få et aktivt og godt liv efter amputationen.

[Amputationsforeningen – for dig der er amputeret](#)

Facebook: Amputationsforeningen

Amputationskredsen (AK)

AK's medlemmer er amputerede, som mangler en del af bevægeapparatet enten fra fødslen eller fra amputation, deres pårørende, behandlere samt andre med interesse for mennesker med amputation.

Dansk Handicap Forbund Telefon: +45 39 29 35 55

E-mail: dhf@danskhandicapforbund.dk eller [www. Dansk Handicap Forbund](http://www.DanskHandicapForbund)

Facebook: AK (amputationskredsen)

HandicapBilistCentret

Centret er højt specialiseret i at få mennesker med et handicap til at køre igen. Her kan du få hjælp til kørekort og spørgsmål i forhold til bilkørsel.

Fjeldhammervej 8 DK-2610 Rødovre Telefon: 36 73 90 80

E-mail: kontakt@handicapbilist.dk eller <https://www.handicapbilist.dk>